

Л. Є. Дроб'язко

Дейч Олександр Йосипович

ДЕЙЧ Олександр Йосипович (псевд.: Альде, Аркансель, Протей, А. Осипов, А. Надеждин, Конрад Тихий, М. Зверев; 01(13). 05. 1893, Київ – 08. 04. 1972, Москва) – письменник, літературознавець, критик, перекладач. Син [Йосипа](#), чоловік [Євгенії Дейчів](#). Доктор філологічних наук (1945) і мистецтвознавства (1959), професор (1922). Член СП СРСР (1934). Закін. істор.-філол. факультет Університету св. Володимира у Києві (романо-герман. відділ., 1917), де й викладав. Від 1922 – проф. Муз.-драм. інституту, Театр. академії, викл. Студії Леся Курбаса у Києві. Дебютував рос. перекладом «Баллады Редингской тюрьмы» О. Вайлда (К., 1910); цикл віршів Д. опубл. в ж. «Любовь к трем апельсинам» (1915, № 1–3). Від 1925 мешкав у Москві. Очолював іноз. відділ ред. ж. «Огонек» (1925–39) і «Прожектор» (1926–37), працював також у ж. «Revue de Moscou» та г. «Le Journal de Moscou». 1938–40 – викладач історії зх.-європ. театру й літ-ри Моск. університету, Держ. інституту театр. мистецтва, Студії Театру ім. Ленін. комсомолу; 1941–43 – у Середньоазій. університеті (Ташкент). Від 1944 очолював ред. літ-р народів СРСР у Держлітвидаві (Москва), де за безпосеред. участі Д. вийшли рос. вид. творів Т. Шевченка (обидва – у 5-ти т.), *Лесі Українки* (у 3-х і 4-х т.), М. Коцюбинського (у 4-х т.), Панаса Мирного (у 4-х т.), однотомні вид. творів С. Васильченка, О. Кобилянської, Т. Бордуляка, збірки М. Рильського, П. Тичини, М. Бажана, В. Сосюри, Л. Первомайського, Г. Косинки та ін. Співпрацював із перекладачами при вид. творів Т. Шевченка нім. (Москва, 1951; 1953) та франц. (Париж, 1964; передмова – Д. і М. Рильського) мовами. Автор числен. праць про зх.-європ. літературу і театр: «Тип Дон-Жуана в мировой литературе» (1911), «Миф о Прометее» (1912), «История доктора Фауста» (1913), «Сказание о Тангейзере» (1914; усі – «Нива. Ежемесячные литературные и научные приложения», С.-Петербург), кн. «Беранже» (1932), «Генрих Гейне», «Свифт» (обидві – 1933),

«Тальма» (1934; 1973), «Судьбы поетов. Гельдерлин, Клейст, Гейне» (1968; 1974; 1987; усі – Москва) та ін. Досліджував укр. літературу і мистецтво. Залишилися наук. розвідки та спогади Д. про М. Рильського, П. Тичину, Леся Курбаса, М. Садовського, М. Заньковецьку, про театр. життя Києва. Переклав низку творів укр. письменників.

Основні праці

Драматургія України. Х., 1928; Тарас Шевченко. Москва, 1939; Леся Українка: Крит.-біогр. нарис. К., 1953 (рос. перекл. – Москва, 1954); Тарас Григорович Шевченко: Літ. портрет. К., 1958; Ломикамень: Повесть о Лесе Украинке. Москва, 1962; 1971; Голос памяти. Москва, 1966; День нынешний и день минувший. Москва, 1969; 1985; Дыхание времени: Статьи, портреты, очерки. Москва, 1974; Дорогою дружби: Статті. Портрети. Нариси. К., 1977; По ступеням времени: Воспоминания и статьи. К., 1988.

Рекомендована література

1. Танюк Л. Талант любить и понимать // Дружба народов. 1978. № 7;
2. Драч І. Олександр Дейч і українська культура // Духовний меч. К., 1988;
3. Листи М. Рильського до О. Дейча // Рильський М. Зібрання творів. К., 1990. Т. 20;
4. Дун О. Кнут Гамсун і Олександр Дейч // Всесвіт. 1992. № 10;
5. Мовчан П. Формула доброти // ЛУ. 1993, 27 трав.;
6. Козловський І. Нетлінність // КіЖ. 1993, 12 черв.;
7. Кочур Г. «Все идет, все проходит...» // Ренессанс. 1993. № 2;
8. Дун А. Дейчевская волна // Там само. 2003. № 2;
9. Череватенко Л. Великий трудівник // Слово Просвіти. 2003. Ч. 20;
10. Дейч Є. Дейч Олександр Йосипович // Укр. журналістика в іменах. Л., 2004. Вип. 11.

Бібліографічний опис:

Дейч Олександр Йосипович / Л. Є. Дроб'язко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21321>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).